

Balkánský expres - rakousko-uherské tažení proti Černé Hoře a Albánii v roce 1916

2.2.2026 - Tomáš Kykal | Vojenský historický ústav Praha

Před sto deseti lety, v prvních týdnech roku 1916, Rakousko-Uhersko na vlastní pěst zaútočilo na Černou Horu a Albánii. Výsledek tažení nepřekvapil. Dalo by se říci, že si vojenské špičky podunajské monarchie spravily chuť na slabých a válkou ještě oslabených protivnících dosud „překážejících“ na Balkánském poloostrově při jaderském pobřeží. Bylo to ale naposledy, kdy rakousko-uherské vojsko dosáhlo ve válce úspěchu zcela samostatně.

Zdrcující německo-rakousko-uhersko-bulharská ofenzíva proti Srbsku zahájená v říjnu 1915 dala obráncům mizivé šance a skončila prakticky během dvou měsíců úplnou okupací země. Ústřední mocnosti získaly nezanedbatelnou strategickou výhodu, když s Tureckem navázaly přímé spojení po souši. Nic už nebránilo jejich těsnější spolupráci a vzájemné hospodářské i vojenské podpoře. Lesk vítězného tažení kalila pouze skutečnost, že nepřítel nekapituloval. Srbská armáda unikala pokusům o obklíčení a obětavým ústupem k jaderskému pobřeží přes zasněžená pohoří Albánie a Černé Hory si i navzdory ohromným ztrátám uchránila svoji existenci.

Společný postup pod německým vrchním velením se na Balkáně začal drobit už záhy po obsazení Srbska. Zatímco Německo upustilo od pronásledování Srbů a raději šetřilo své jednotky, Rakousko-Uhersko o své vůli naplánovalo na první týdny roku 1916 tažení proti Černé Hoře. Příznivou vojenskou situaci nastalou po zhroucení srbské obrany hodlalo využít a vyřadit z války i toto malé království, jehož armáda kryla srbský ústup. V další fázi mínilo c. a k. Armádní vrchní velitelství obsadit albánské přístavy Drač (Durazzo) a Valona, které okupovala Itálie.

Dvojnásobná rakousko-uherská přesila útočila od 5. ledna ze severovýchodu a o tři dny později postupovala i od západu přes horský masiv Lovčenu. Za velkorysé dělostřelecké podpory - s přispěním válečného námořnictva - se rakousko-uherské pěchotě podařilo v několika dnech zmocnit tamního pohoří a vzápětí obsadit nedaleké hlavní město Cetinje. Obrana se hroutila, černohorský král Nikola I. Petrović-Njegoš opustil zemi na palubě italské lodi a jeho poražené vojsko nakonec 23. ledna složilo zbraně.

Rakousko-uherský postup pokračoval přes albánské hranice dále na jih v patách zbytků srbského vojska. Zabránit jejich evakuaci dohodovými loděmi se c. a k. jednotkám nepodařilo, a to i přesto, že do konce února ovládly severní Albánii a dobyly přístav Drač. Tažení se nakonec v dubnu 1916 zastavilo před Valonou, odkud vedla obtížným terénem řídké obsazená fronta, která dále na východě navazovala na německo-bulharskou frontu kopírující řeckou hranici.

Jak hodnotit výsledek tohoto tažení? Jednoznačným úspěchem bylo obsazení Černé Hory i většiny Albánie, čímž se Rakousko-Uhersku podařilo zajistit pravé křídlo fronty Ústředních mocností na Balkáně. Úspěch však měl i vady na kráse: Jednak nevyšel záměr zajmout ustupující srbské vojáky v Albánii, jednak se nezdařilo odblokovat Otrantskou úžinu, neboť Valona zůstávala i nadále v italských rukách. Přeceňovaný triumf na Balkáně měl ještě jeden nezanedbatelný efekt. Povzbudil morálku té části vojáků i civilního obyvatelstva habsburské říše, která souzněla s válečnými cíli monarchie, a ve velitelských kruzích podpořil přesvědčení, že nazrál čas pustit se do samostatné ofenzivy i na italské frontě.

Tomáš Kykal

<https://www.vhu.cz/balkansky-expres-rakousko-uherske-tazeni-proti-cerne-hore-a-albanii-v-roce-1916>